

Ikäihmisen masennuksen monet kasvot

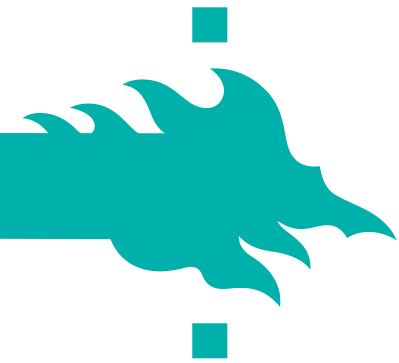
Vanhuspsykiatrian professori Hannu Koponen
HY ja HUS, Gero-, neuro- ja riippuvuuspsykiatrian linja

Yleislääkäripäivät
Helsinki 30.11.2018

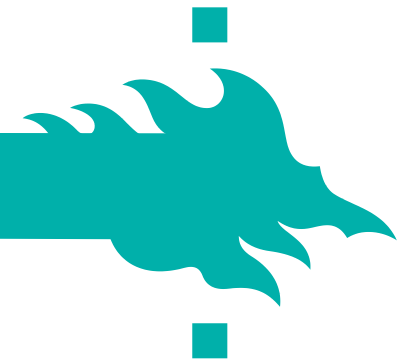
Sidonnaisuudet kahden viimeisen vuoden ajalta

- **Hannu Koponen, LKT, psykiatrian ja hallinnon erikoislääkäri**
 - vanhuspsykiatrian professori, Helsingin yliopisto
- **Sivutoimet**
 - ylilääkäri, HUS psykiatria, gero- neuro- ja riippuvuuspsykiatrian linja
 - ammatinharjoittaja: Terveystalo, Mehiläinen
- **Tutkimus ja kehitystyö**
 - jäsen Muistisairaudet, Skitsofrenia ja Depressio Käypä hoito –työryhmissä
 - puheenjohtaja Ahdistuneisuushäiriöt Käypä hoito -työryhmässä
- **Koulutustoiminta**
 - yksittäisiä luentoja eri lääkealan yritysten ja muiden toimijoiden tilaisuuksissa (Oy H. Lundbeck Ab, Medi-Uutiset, Servier, Professio, Farmasian oppimiskeskus, Helsingin kaupunki, Helsingin pelastuslaitos)
 - Osallistunut lääkealan yrityksen koulutusten suunnitteluun (Oy H. Lundbeck Ab)
 - Suomen Psykiatriyhdistys: koulutustoimikunnan jäsen
- **Toiminta terveydenhuollon ohjaukseen pyrkivissä hankkeissa**
 - Valvira, psykiatrian asiantuntija vv. 1996-2016
 - asiantuntija: Fimea, Kela

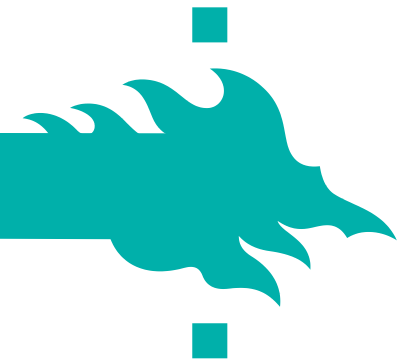
Kirjallisuutta

- Markkula N, Suvisaari J: Masennushäiriöiden esiintyvyys, riskitekijät ja ennuste. Duodecim 2017; 133: 275-82
- Buchtermann D ym: Incidence of late-life depression: a systematic review. J Affect Dis 2012; 142: 172-179
- Jeuring HW ym.: A six-year prospective study of the prognosis and predictors in patients with late-life depression. Am J Geriatr Psychiatry 2018; 26: 985-997.

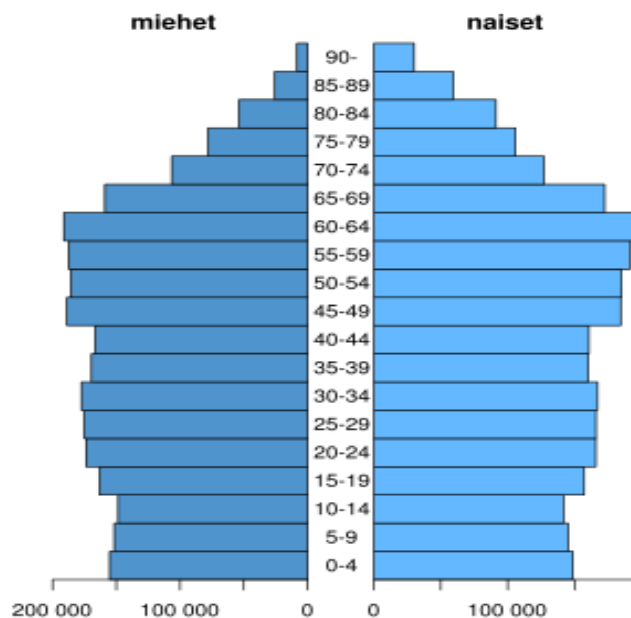

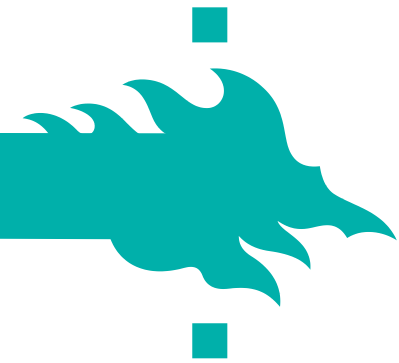
Väestönkehitys Suomessa

Vuosi	Väkiluku	Väestönkasvu (%)
1912	3 015 500	1,2
1917	3 134 300	0,6
1950	4 029 803	1,0
1991	5 029 002	0,6
2006	5 276 955	0,4
2015	5 487 303	Kasvu n. 19 000 hlö/vuosi = 0,34 % suomenkielisten osuus laski 4 000, vieraskielisten nousi 19 000

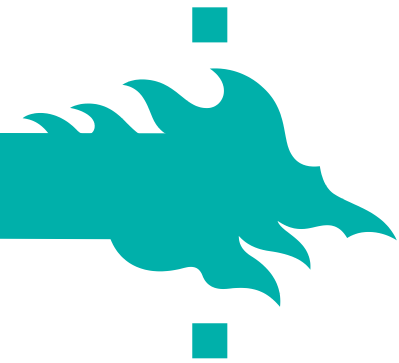
Väestön ikärakenne 2012

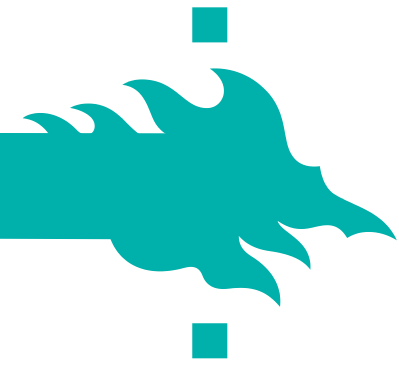
Suomalainen masennus

- Terveys 2011: yhdellä kymmenestä suomalaisesta aikuisesta oli masennushäiriö v. 2011: 9,6 % 30-44-vuotiaista; 4,5 %:lla 65-74-vuotiailla
- Uusien masennusjaksojen riskitekijöitä olivat nuori ikä, naissukupuoli, lapsuuden vastoinkäymiset sekä lievät masennusoireet
- Yhdessä masennustila ja dystymia aiheuttavat 9,4 % sairaana eletyistä elinvuosista
- Masennusjakso kestää keskimäärin 3-4 kk, mutta kroonistuu 10-15 %:lla
- 11 vuoden seurannassa (Terveys 2001 ja Terveys 2011) kolme neljästä oli toipunut masennuksesta
- Masennus ei ilmeisesti ole Suomessa yleisempää kuin muissa länsimaissa

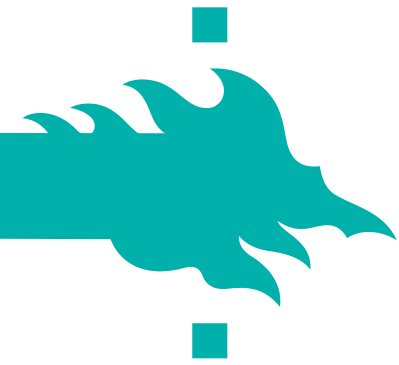
Suomalainen masennus II

- sukupuolten välinen esiintyvyysero häviää 40. ikävuoden jälkeen
- masennuksen ilmaantuvuus vähenee 20. ikävuoden jälkeen mutta lisääntyy taas 75. ikävuoden jälkeen

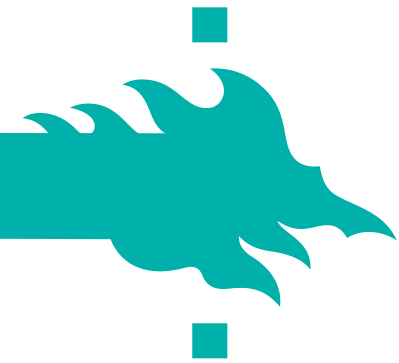
lökkään depressio

- ilmaantuvuus yli 70-vuotiailla 6,8/100 henkilövuotta
- vakavan masennustilan esiintyvyys n. 2 %, ilmaantuvuus ei yleisempää kuin nuoremmissa ikäluokissa (?)
- lievemmät masennusoireistot yleisempiä, esiintyvyys n. 10-15 %
- kliinisesti merkittäviä depressio-oireita jopa 36 %:lla

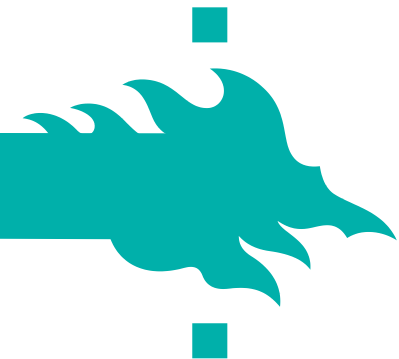
lökkään depressio II

- Vanhuusiällä ilmenevien depressioiden diagnostiikka, arviointi ja hoito ovat yleensä samankaltaista kuin nuoremmissa ikäryhmissä, ainakin alle 75-vuotiailla.
- Vanhusten depression seulonnassa voidaan käyttää erilaisia arviointiasteikkoja (esim. Geriatriinen depressioasteikko, Geriatric Depression Scale, löytyy Googlesta haulla GDS).
- Beck'n masennusasteikko: www.mielenterveystalo.fi
- Jos ensimmäinen depressioepisodi tulee vanhalla iällä, on erityisen tarkkaan arvioitava somaattisen sairauden mahdollisuus aiheuttavana tai myötävaikuttavana tekijänä.

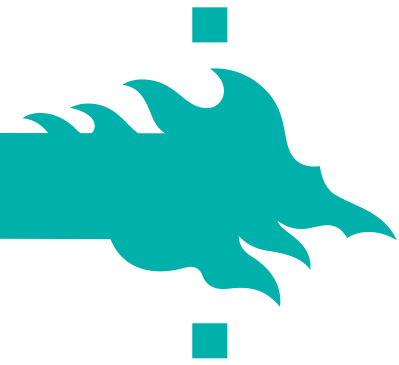
Tavallisimmat vanhuusiän depressiot

- vakava masennustila
- pitkäkestoinen masennus
- epätyypilliset ja piilevät depressiot
- pseudodementia
- sekundaariset depressiot
 - elimellinen depressio
 - somaattisen sairauden aiheuttama
 - lääkkeiden aiheuttama

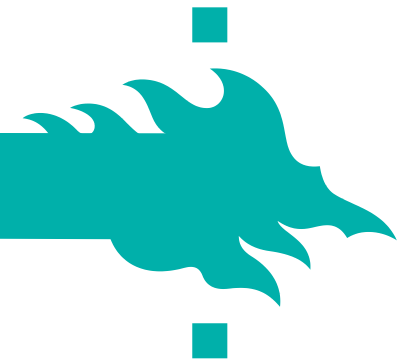
Vanhuksen depression seurannaisvaikutuksia

- samanaikaissairastaminen fyysisten sairauksien muodossa
- Lisääntynyt kuolleisuus mukaanlukien Itsemurhakuolleisuus
- Elämän laadun heikkeneminen
- Toimintakyvyn heikkeneminen
- Kognitiiviset ongelmat, erityisesti toiminnanohjauksen häiriöt
- Keskushermostomuutokset

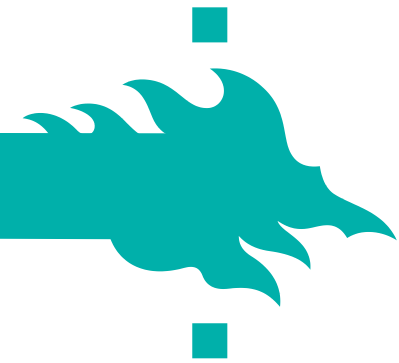
lökkään depression ennuste (Jeuring ym. 2018)

- 378 depressiopotilasta, 132 ei-depressiivistä verrokia, baseline 2007-2010
- depressio 6 vuoden kuluttua:
 - 46,8 % hävinnyt seurannasta
 - 12,7 % täysin toipunut
 - 24,6 % osittainen remissio
 - 15,9 % krooninen
 - mortaliteettiriski 2,5-kertainen (1,2-4,8), kuolleisuus 13,7%
 - huono ennuste assosioitui nuorempaan alkuikään, vaikeampaan oireistoon, krooniseen kipukokemukseen, neuroottisuuteen ja yksinäisyyteen

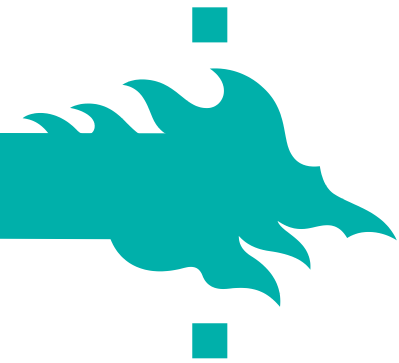
Depression oireet vanhuksella

- tunneoireet
- kognitiiviset (muisti- ja päättelytoimintoja sekä tiedonkäsittelyä koskevat) oireet
- fyysiset oireet
- itsetuhoinen käyttäytyminen

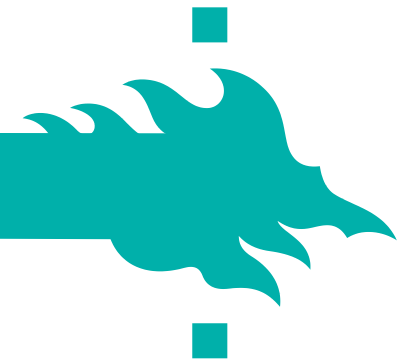
Itsemurhavaara

- Toivottomuutta ja itsetuhoajatuksia kriteereistä riippuen 0,7-17 prosentilla
- Itsemurhariski lisääntyy iän myötä:
 - 15-24-v: 19,2/100 000
 - Yli 75-vuotiailla 55,7/100 000
- Miehet/naiset 3-4:1
- 71-95 prosentilla itsemurhaan päätyneistä iäkkäistä oli psykiatrinen häiriö, tavallisimmin masennus

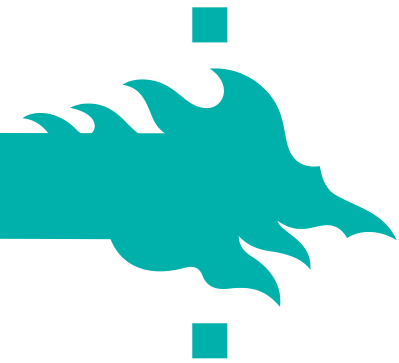
Itsemurhavaara II

- Itsemurhayritysten määrä suhteessa itsemurhiin on vanhuksilla alhaisempi kuin nuorilla:
 - 200:1 nuorilla
 - 8:1-33:1 yleisväestössä
 - 4:1 vanhuksilla
- Käytetyt keinot vanhuksilla väkivaltaisempia

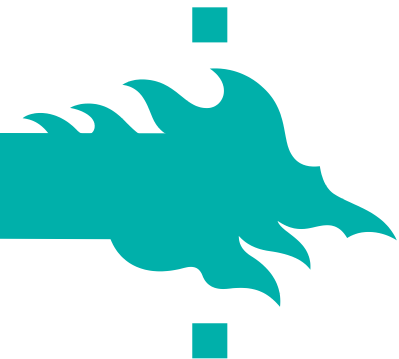
Itsemurhariskiä ennustaa

- Itsearvioitu masennusoireiden vaikeusaste voimakkain itsemurhaa ennustava tekijä: vaikeimmat masennusoireet ilmoittaneilla 23-kertainen itsemurhavaara
- Yli 3:n annoksen alkoholinkäyttö/pv
- Unta yli 9 tuntia/yö
- Sosiaalisen tuen puute

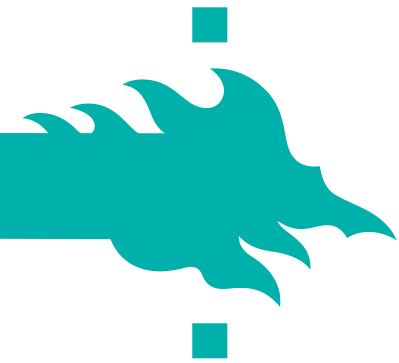
Itsemurhariskiä ennustaa II

- Alkoholiongelma masennuksen jälkeen tavallisin riskiä lisäävä häiriö
- Alkoholiriippuvuus 35 prosentilla itsemurhaan päätyneistä vanhoista miehistä ja 18 %:lla naisista vs. kontroleilla 2 ja 1 %:lla
- Myös ahdistuneisuushäiriöt ja psykoosit lisäävät vanhuksilla itsemurhavaaraa, tosin masennusta vähemmän

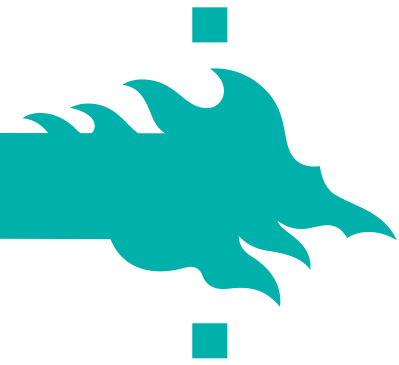
Psykiatrinen sairaus ja itsemurhavaara

- Ahdistuneisuushäiriö (OR 4.65)
- Depressio (6.44)
- Psykoosi (5.09)
- Kaksisuuntainen mielialahäiriö (9.20)
- Vaikea kipuoireyhtymä (7.22)
- Alkoholin väärinkäyttö (jopa 8.4; Waern 2003)

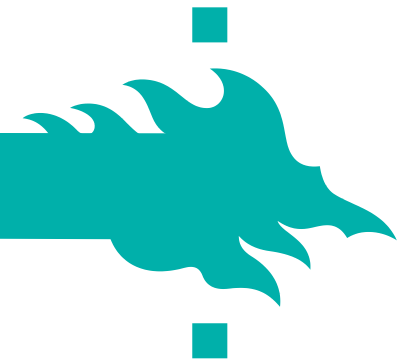
Itsemurhariskiä ennustaa III

- Dementiaryhmässä ristiriitaisia tuloksia
- Frontaalialueen infarkti voi lisätä impulsiivisuutta ja itsemurhavaaraa
- Deliriumissa potilailla voi olla itsetuhoajatuksia, mutta ei kykyä päämäärähakuiseen toimintaan

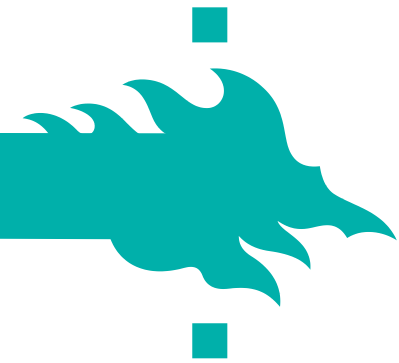
Itsemurhariskiä ennustaa IV

- Muiden somaattisten sairauksien vaikutus välittyy pääosin psykiatristen häiriöiden, erityisesti depression, kautta
- Itsemurhavaara lisääntyy kumulatiivisesti somaattisten sairauksien määrän lisääntyessä.
- Vaikea somaattinen sairaus lisää itsemurhavaaraa erityisesti miehillä
- Merkittävän somaattisen sairauden ja masennuksen samanaikainen esiintyminen tavallista

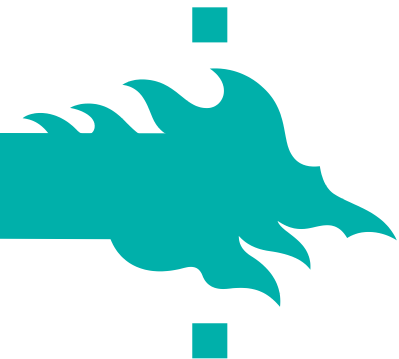
Somaattinen sairaus ja itsemurhavaara:

- Sydämen vajaatoiminta (OR 1.73)
- COPD (1.62)
- Epilepsia (2.95)
- Virtsa-inkontinenssi (2.02)
- Näön oleellinen heikkeneminen (7.0)
- Avh (2.8)
- Syöpä (3.4)

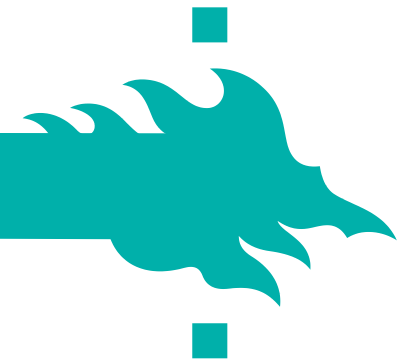
Itsemurhariskiä ennustaa V

- Ihmissuhderistiriidat voivat lisätä itsemurhavaaraa
- Leskeytyminen, yksinäisyys ja sosiaalinen eristäytyneisyys lisää itsemurhavaaraa
- Uskonnollinen vakaumus ja tyytyväisyys elämään suojaavia tekijöitä

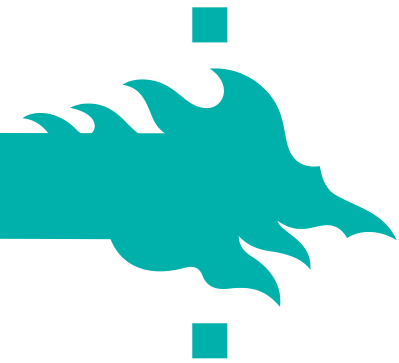
Itsemurhavaaran tunnistaminen

- Ei yleistä seulontaa
- Kohdennetusti riskiryhmiin:
 - Depressiopotilaat
 - Aiemmin itsemurhaa yrittäneet
 - Äskettäin leskeytyneet ja/tai somaattisesti sairastuneet
 - Alkoholiongelmaiset, joilla äskettäinen menetys ihmissuhteissa

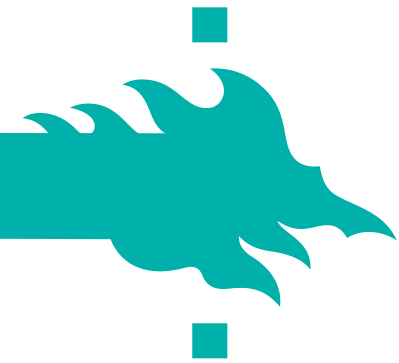
Kirjallisuutta

- Goodarzi ZS ym: Depression case finding in individuals with dementia: A systematic review and meta-analysis. J Am Geriatr Soc 2017; 65: 937-948

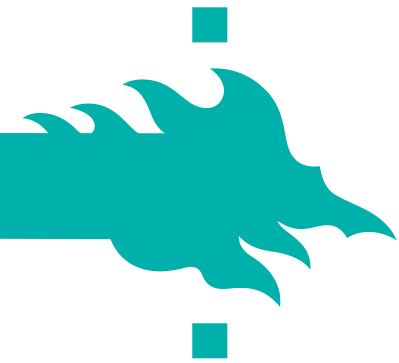
Muistisairauspotilaan depressio

- Yleisempää kuin ei-muistisairailla (heilläkin depressiota 15 %:lla)
- Voi esiintyä missä muistisairauden vaiheessa tahansa
- Kohorttitutkimuksessa, jossa 27 776 osallistujaa liittyi muistisairauteen yli kaksinkertainen depressioriski (OR 2,64) adjustoitunakin
- Yleisempää laitososuhteissa
- Alihoidettu: diagnoosin saaneistakin vain 18 % sai hoitoa

Muistisairauspotilaan depressioni II: depressioni assosioituu

- Huonompaan kognitioon
- Suurempaan omaishoitajan kuormittuneisuuteen
- Huonompaan fyysiseen toimintakykyyn
- Suurempaan kuolleisuuteen
- Laitoshoitoon joutumiseen
- Huonompaan elämänlaatuun

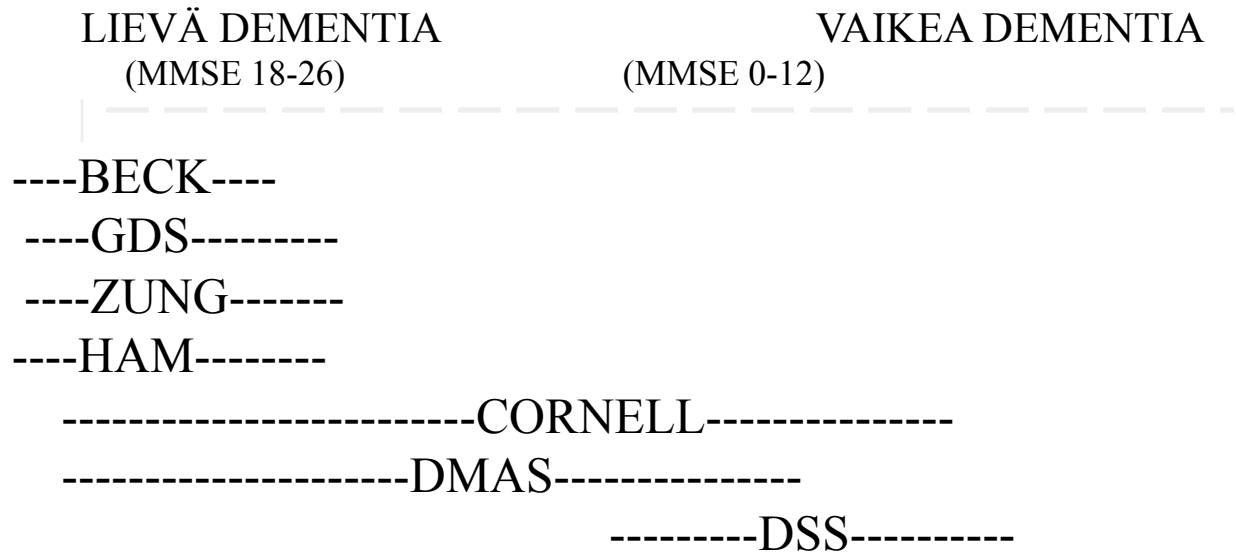

DIAGNOSTISET VAIKEUDET

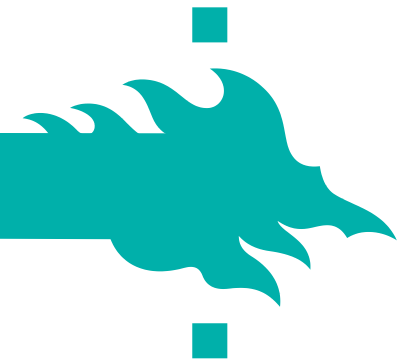
- Apatia
- Diagnostiikkaa haittaavat muisti- ja keskittymisvaikeudet
- Keskittymisvaikeudet niin yleisiä että se korvattu kriteereissä ärtyneisyydellä tai sosiaalisella vetäytymisellä
- Vaikeammassa muistisairauden muodoissa läheisten antama informaatio yhä tärkeämpää
- Omaiset raportoivat usein enemmän masennusoireita, voi liittyä omaisen omaan masennukseen tai potilaan aliraportointiin

Depressiomittarit dementiassa

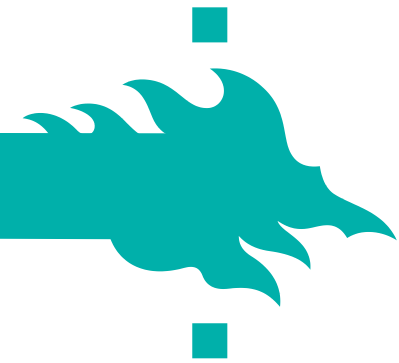

GDS=Geriatric Depression Scale; DMAS=Dementia Mood Assessment Scale;
DSS=Depressive Signs Scale

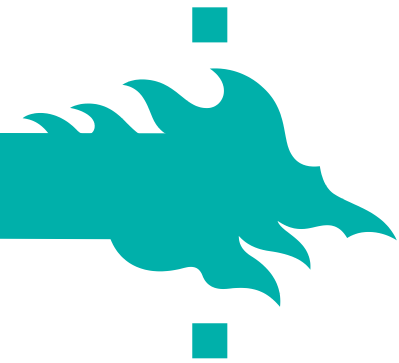
Meta-analyysi

- N = 3035 potilasta, avohoito- ja hoitokotipotilaita, keski-ikä 75 v., depression esiintyvyyys dementiapotilailla 30,3 % eli 504:lla oli masennus
- Depression esiintymistäajuus vaihteli 5-76 prosenttiin
- 20 tutkimusta (15 mukana meta-analyysissä)
- Välineet: MADRS, Cornell, GDS (4, 15 ja 30-item versio), CES-D (Center for epidemiologic studies Depression Scale), Hamilton, Single Question, Nijmegen Observer-Rated Depression Scale, Even Briefer Assessment Scale – Depression
- Vain Cornell'ista, Hamiltonista ja GDS-30:sta riittävästi dataa meta-analyysiin

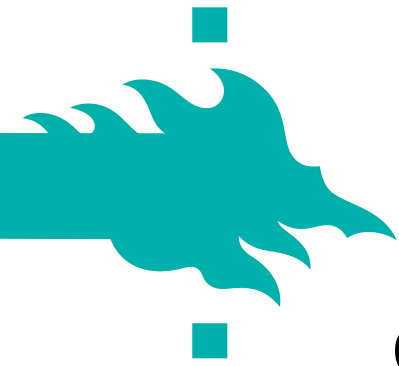
Meta-analyysi II

- Poissuljettiin pois tutkimukset joista ei saanut riittävästi informaatiota sensitiivisyyden ja spesifisyyden laskemiseksi
- Vain englanninkieliset ja muita muistisairauksia kuin Parkinsonin taudin muistisairautta käsittelevät tutkimukset hyväksyttiin
- Kovariaatit: tutkimuksen suoritusmaa, muistisairauden tyyppi ja vaikeusaste, MMSE-pisteet, laitos/avohoitoympäristö ja depression arvioija (psykiatri/muu) otettiin mukaan adjustointiin
- Dg DSM:n tai ICD:n mukaisesti

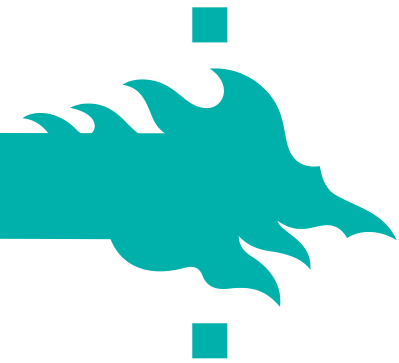
Meta-analyysi III

- Tutkimusten laatu oli kohtalainen, eniten huolta tutkimuspotilaiden valinnasta
- Tutkimusten tulokset olivat huomattavan heterogeenisiä
- Tutkimusten koko vaihteli 34 ja 1239:n välillä, MMSE-vaihteluväli oli 11-24
- Cornell ja Hamiltonin masennusasteikko omasivat parhaan sensitiivisyyden (86 ja 84 %) ja näillä vähiten vääriä negatiivisia
- Lyhyillä asteikoilla matala sensitiivisyys

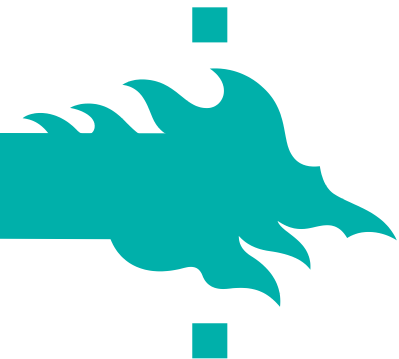
Hamiltonin depressioasteikko, HAMD

- julkaistu 1960
- validoitu
- käytetty runsaasti kliinisissä tutkimuksissa
- mittaa depression vaikeusastetta
 - hoidon alussa
 - hoidon tehoa depressio-oireisiin
 - somaattisten sairauksien yhteydessä somaattiset pistearvot voivat korostua

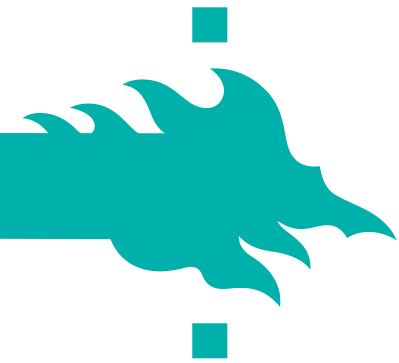
HAMD

- 17 osiota
- pisteväli **0-2 tai 0-4, summa: 0-52**
- tulkinta:
 - **0 - 7:** ei masennusta
 - **8-12:** lievä masennus (minor depression)
 - **13-17:** keskivaikea masennus (less than major depression)
 - **18-29:** vaikea-asteinen masennus (major depression)
 - **30-52:** erittäin vaikea-asteinen masennus (more than major depression)

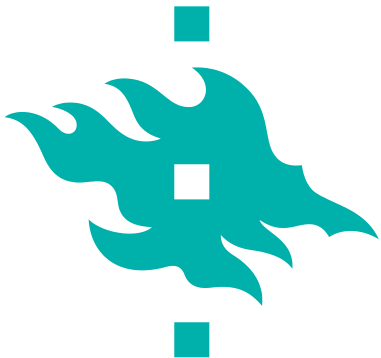
HAMD: kohdeoireet I

- Masentunut mieliala **0-4**
- syyllisyydentunne **0-4**
- itsetuhoajatukset **0-4**
- alkuyön unettomuus **0-2**
- keskiyön unettomuus **0-2**
- aamuyön unettomuus **0-2**
- työ- ja toimintakyky **0-4**
- psykomotorinen hidastuneisuus **0-4**
- psykomotorinen levottomuus **0-4**

HAMD: kohdeoireet II

- psyykkinen ahdistuneisuus **0-4**
- somaattinen ahdistuneisuus **0-4**
- ruokahalu **0-2**
- somaattiset oireet yleisesti **0-2**
- seksuaalinen haluttomuus **0-2**
- hypokondrisuus **0-4**
- painon lasku **0-2**
- näkemys omasta masennuksesta **0-2**

Cornellin masennusasteikko - Dementoituneiden depression mittari

Nimi: _____ Syntymäaika: _____

Tutkija: _____ Päivämäärä: _____

Pisteytys

a	ei voida arvioida
0	ei esiinny
1	lievä tai satunnainen
2	vakava

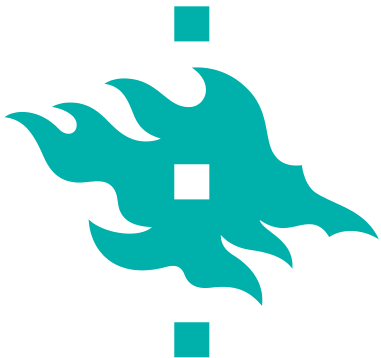
Pisteytyksen tulee pohjautua oireisiin ja löydöksiin, jotka ovat esiintyneet haastattelua edeltäneen viikon aikana. Pisteytystä ei tehdä niistä oireista, jotka johtuvat fysisestä kyvyttömyydestä tai sairaudesta.

A. MIELIALAAN LIITTYVÄT OIREET

1. AHDISTUNEISUUS
vaikuttaa ahdistuneelta, hautoo asioita, huolestunut	a	0	1	2
2. SURULLISUUS
vaikuttaa surulliselta, surullinen ääni, itkuihin	a	0	1	2
3. EI REAGOI MIELLYTTÄVIIN TAPAHTUMIIN	a	0	1	2
4. ÄRTYISYYS	a	0	1	2

B. KÄYTTÄYTYMISEN OIREET

5. LEVOTTOMUUS
vaikuttaa kiihtyneeltä, väänтелеe käsiään, repii hiuksiaan	a	0	1	2
6. HIDASTUMINEN
hitaat liikkeet, hidas puhe, hitaat reaktiot	a	0	1	2
7. MONINAISTEN RUUMILLISTEN OIREIDEN VALITTAMINEN
(pisteytys 0, jos vain vatsavaivoja)	a	0	1	2
8. MIELENKIINNON MENETYS
osallistuu vähemmän tavanomaisiin toimintoihinsa
(pisteytetään vain, jos muutos tapahtunut alle kuukauden aikana)	a	0	1	2

C. RUUMILLISET OIREET

9. **RUOKAHALUTTOMUUS** a 0 1 2
syö tavallista vähemmän
10. **LAIHTUMINEN** a 0 1 2
(pisteytys 2, jos paino pudonnut yli 2 kg kuukauden aikana)
11. **ENERGIAN PUUTE** a 0 1 2
uupuu helposti, ei jaksaa ylläpitää aktiviteetteja
(pisteytetään vain, jos muutos tapahtunut alle kuukauden aikana)

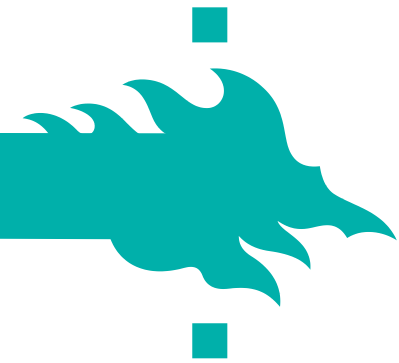
D. VUOROKAUDEN RYTMIIIN LIITTYVÄT OIREET

12. **MIELIALAOIREET PAHEMPIA AAMUISIN** a 0 1 2
13. **NUKAHTAA MYÖHEMMIN KUIN TAVALLISESTI** a 0 1 2
14. **HERÄILEE TAVALLISTA USEAMMIN YÖN AIKANA** a 0 1 2
15. **HERÄÄ AIKAISEMMIN KUIN TAVALLISESTI** a 0 1 2

E. VÄÄRISTYNEET MIELIKUVAT

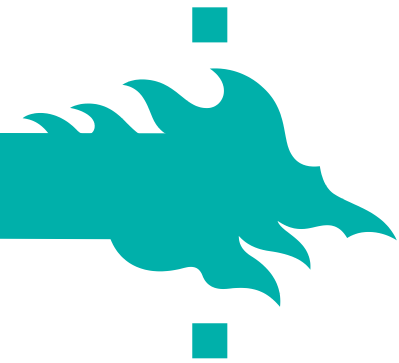
16. **ITSETUHOISUUS** a 0 1 2
ei koe elämänsä elämisen arvoiseksi, itsemurha-ajatuksia tai
itsemurhayritys
17. **ITSETUNNON MENETYS** a 0 1 2
moitiskelee itseään, huono omanarvontunne, epäonnistumisen
tunteita
18. **PESSIMISMI** a 0 1 2
odottaa pahinta
19. **MASENTUNUTTA MIELIALAA ILMAISEVAT HARHALUULOT** a 0 1 2
köyhyydestä, sairaudesta tai menetyksestä

PISTEET YHTEENSÄ _____

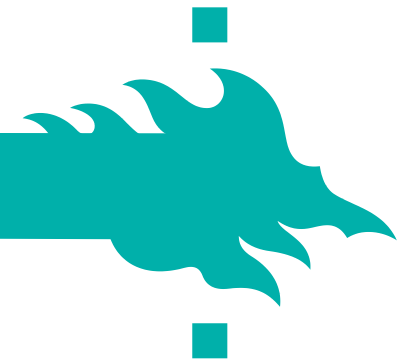
Kirjallisuutta

- Holvast F ym.: Non-pharmacological treatment for depressed older patients in primary care: A systematic review and meta-analysis. PLOS One, 2017, doi/10.1371/journal.pone.0184666

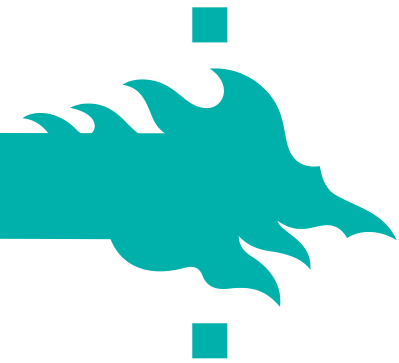
Kirjallisuutta II

- Simon SS, Cordas TA, Bottino CMC: Cognitive behavioral therapies in older adults with depression and cognitive deficits: a systematic review. *Int J Geriatr Psychiatry* 2015; 30: 223-233.
- Goodkind MS ym. The impact of executive function on response to cognitive behavioral therapy in late-life depression. *Int J Geriatr Psychiatry* 2016; 31: 334-9.
- Kirkham JG, Choi N, Seitz DP: Meta-analysis of problem-solving therapy for the treatment of major depressive disorder in older adults. *Int J Geriatr Psychiatry* 2015; DOI 10.1002/gps.4358

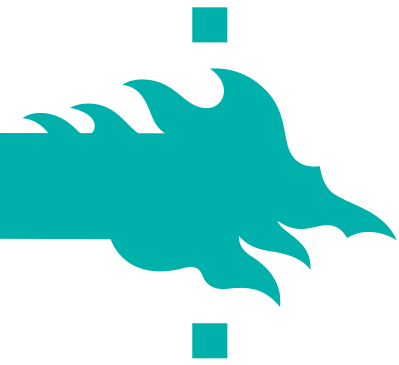
Kirjallisuutta III

- Krishna M ym.: A systematic review and meta-analysis of group psychotherapy for sub-clinical depression in older adults. *Int J Geriatr Psychiatry* 2013; 28: 881-8
- Huang AX ym.: A systematic review and meta-analysis of psychotherapy for late-life depression. *Am J Geriatr Psychiatry* 2015; 23: 261-73
- Gould RL ym.: Efficacy of cognitive behavioral therapy for anxiety disorders in older people: A meta-analysis and meta-regression of randomized controlled trials. *JAGS* 2012; 60: 218-229

CBT potilailla joilla on depressio ja kognitiivisia häiriöitä (Simon ym. 2015)

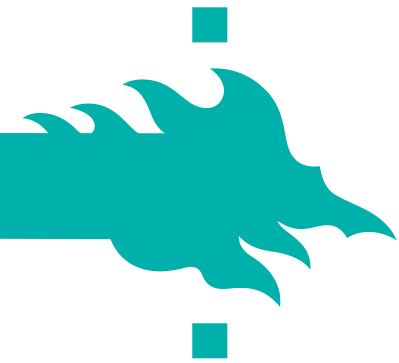
- systemoitu katsaus vv. 1994-2014 julkaistuista tutkimuksista: 7 kpl joista yhdessä oli puutteellinen tilastoanalyysi. Neljässä tutkimuksessa selvitettiin myös potilaiden kognitio ja kolmessa sen muutoksia
- aiemmissa tutkimuksissa kognitiiviset häiriöt eivät ennustaneet hoitovastetta
- CBT:ta verrattiin yleensä tukea-antavaan terapiaan, yhdessä tutkimuksessa tavanomaiseen hoitoon
- viikoittaiset käynnit, yhdessä 6 kpl, muissa 12 kpl
- CBT noin 50 prosenttia tehokkaampaa verrattuna kontroleihin, ero alkoi näkyä 9 hoitokerran jälkeen

CBT potilailla joilla on depressio ja kognitiivisia häiriöitä (Simon ym. 2015)

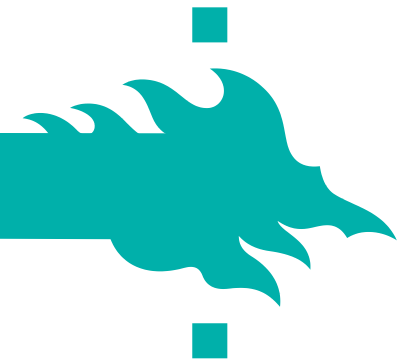
II

- CBT:lla osoitettu teho mielialaoireisiin ja oireiden aiheuttamaan haittaan, kognitiovaikutukset heterogeenisempia
- kuitenkin toiminnanohjeuksessa, prosessointinopeudessa ja ongelmanratkaisutaidoissa todettiin korjautumista
- kirjoittajien mukaan iäkkäät potilaat joilla sekä depressio että kognitiivisia ongelmia hyötyivät CBT:sta.

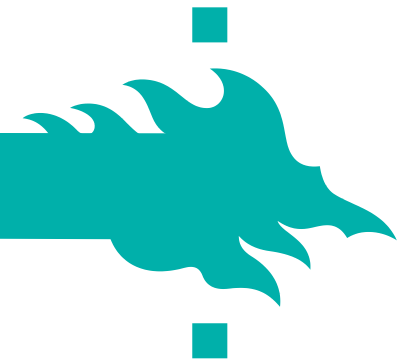
CBT potilailla joilla on depressio ja kognitiivisia häiriöitä III (Goodkind ym. 2016)

- 156 yli 60-vuotiaan potilaan tutkimusjoukko, jolle tehtiin kliinisen arvion lisäksi neuropsykologinen tutkimus ennen CBT:n alkua
- toiminnanohjausta kuvaavista testeistä vain WCST assosioitui masennusoireiden lievittymiseen: huonompi tulos WCST:ssa lähtötilanteessa assosioitui parempaan hoitovasteeseen:
 - sattuma?
 - runsaat toiminnanohjauksen häiriöt antavat tilaa paremmalle hoitovasteelle?
 - vaikeus kuvata kognitiota yksittäisellä testillä (tutkittiin myös Stroop, verbaalinen fluenssi yms.)

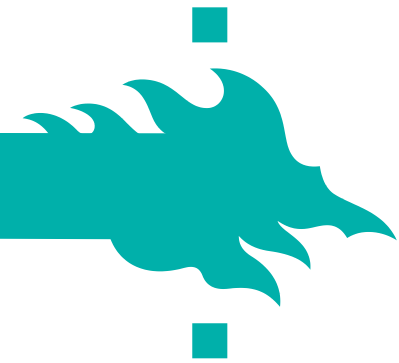
Ratkaisukeskeinen terapia (PST) vanhusten masennuksessa (Kirkham ym. 2015)

- 9 tutkimuksen meta-analyysi, 569 yli 60-vuotiasta potilasta (290 hoitoryhmässä, 279 kontrollia), ikä 65-80 v. Kontrolliryhmä sai tavanomaista hoitoa, tukea-antavaa terapiaa tai oli jonotuslistalla
- hoito yleensä 6-12 viikkoa
- 6 viikon kuluttua hoidon alusta hoitoryhmässä merkittävä oirelievittyminen (HDRS – 6,94, 95%CI -10,91 - -2,97). PST lievitti myös depressio-oireiston aiheuttamaa haittaa. Hoidon keskeyttäneiden määrissä ei ollut eroja hoitoryhmien välillä.
- kirjoittajien mukaan PST on tehokas hoitomuoto, mutta lisätutkimuksia hoitotuloksen pysyvyydestä tarvitaan. Hoitotulos voi iäkkäillä olla parempi kuin nuoremmilla.

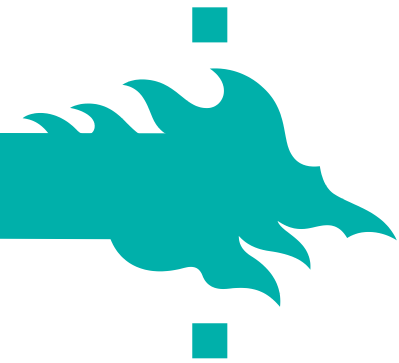
Psykoterapia lievässä depressiossa (Krishna ym. 2013)

- aiemmissa tutkimuksissa teho on ollut vaihteleva potilailla, joilla merkittäviä depressio-oireita, mutta ei kuitenkaan varsinaista depressiohäiriötä
- 4 tutkimuksen meta-analyysi, jossa vertailuryhmänä jonotuslista tai tavanomaisen hoidon saaneet potilaat
 - 150 potilasta hoitoryhmissä, 159 kontrollia
 - terapia kontrollihoitoa tehokkaampaa ($Z=3,29$; $p=0,001$); ryhmä-CBT ja netti-CBP yhtä tehokkaita
 - ryhmä-CBT:n vaste ei säilynyt seurannassa eikä vähentänyt tulevien depressiojaksojen riskiä

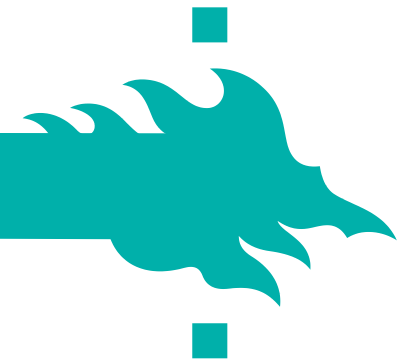
Vanhusten depressiot: meta-analyysi (Huang ym. 2015)

- 27 tutkimusta joissa 2245 yli 55-vuotiasta osallistujaa
- terapiamuotoina olivat CBT, IPT, kognitiivinen terapia, ratkaisukeskeinen terapia, dynaminen lyhytterapia, biblioterapia, muisteluterapia, depressiokoulu yksilö- tai ryhmäterapihana
- kontrollihoitona jonotuslista, tavanomainen hoito, tukea-antava terapia, lume)
- psykoterapia oli tehokasta (SMD 0,73), mutta teho vaihteli huomattavasti tutkimuksesta toiseen verrokkiryhmän saaman hoidon mukaan (SMD 0,05-1,36)

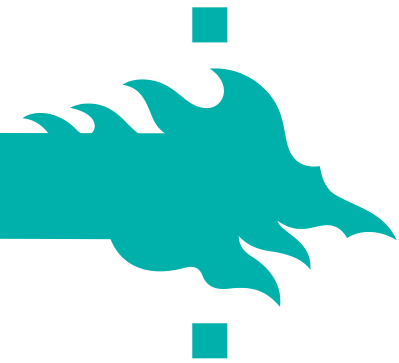
CBT ahdistuneisuushäiriöissä (Gould ym. 2012)

- 12 tutkimusta (348 potilasta CBT:lla), joissa yli 55-vuotiailla (keski-ikä 68,2 v) potilailla diagnosoitu ahdistuneisuushäiriö (7 tutkimuksessa GAD, komorbideja tiloja 41 %:lla)
- CBT- ja verrokkiryhmät (jonotuslista, muu aktiivi hoito)
- CBT-kertoja keskimäärin 12, yleensä yksilöhoito
- vaste kohtalainen (- 0,20 jos verrokeilla aktiivihoido; - 0,66 jos ei aktiivia hoitoa), vaste pienempi kuin työikäisillä muissa tutkimuksissa

Lääkkeettömät hoidot perusterveydenhuollossa (Holvast ym 2017)

- 11 tutkimuksen meta-analyysi: 11 perusterveydenhuollossa tehtyä tutkimusta, yhteensä 1543 potilasta, seuranta-aika 1 vko-12 kk
- hoitomenetelmät: CBT, liikunta, käyttäytymisaktivaatio, valohoito ja ratkaisukeskeinen terapia
- CBT:lla tehoa, samoin valohoidolla yksittäisessä tutkimuksessa
- liikunnan, käyttäytymisaktivaation tai muiden terapioiden tehosta ei tullut selvää näyttöä (tutkimuksissa laatuongelmia)

Lääkkeettömät hoidot perusterveydenhuollossa II (Holvast ym 2017)

- 11 tutkimuksen meta-analyysi: 18 avohoitotutkimusta, yhteensä 11063 potilasta, seuranta-aika 4 vko-24 kk
- hoitomenetelmät: CBT, liikunta, kirjallisuusterapia, muisteluterapia (life review) ja postikorttien vastaanottaminen (receiving postcards)
- CBT:lla tehoa joskin teho ei tullut esille kaikissa yksittäisissä tutkimuksissa. Myös liikunta, kirjallisuusterapia ja muisteluterapia olivat tehokkaita